

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

**Sveti Peter Forerij (Fourier)
in škof rezenski Mihael Wittmann,
vstanovnika kongregacije ubogih
šolskih sester „de Notre Dame“.**

II. Škof Mihael Wittmann.

(Konec.)

Naš dragi slovenski narod, ki se je več kakor dve stoletji hrabro in pogumno bojeval proti krutim Turčinom, da si ohrani drago očetnjavo, se je v šestnajstem stoletju pogumno in moško ustavljal verskim sovražnikom, ki so mu hoteli vzeti staro katoliško vero, ter mu vsiliti novo krivoverstvo. Slovenski narod je ostal zvest in iz srca vdan sv. katoliški cerkvi ter njenemu vidnemu poglavarju, rimskemu papežu. Oj, da bi se pač slovenski narod ubranil novim zapeljivcem, ter zapiral svoje uho in svoje srce brezbožnim sovražnikom vere, kateri ga hočejo odtrgati od matere svete cerkve, od vira resnice, od Kristovega namestnika, rimskega papeža.

Pobožni škof Wittmann, kateri je s proroškim od Boga razsvitljenim, bistrim očesom gledal v prihodnjost, zapisal je o našem času sledeče besede:

„Oj, za sveto Jezusovo cerkev bojo prišli žalostni dnevi. Trpljenje Jezusovo se bo v vseh delih ponovilo na najžalostnejši način na sveti cerkvi in na njenem poglavarju. Vojska bo in vstaja in kri bo v potokih tekla. Glavo sv. cerkve bodo zlobno napadali, in preganjani bojo škofje in

duhovniki; v vseh mestih bodo razprtije in zmede. Odpadali bodo ljudje od prave vere in godila se bodo mnoga bogoskrunstva. Da, prišli bodo hudi časi, tako, da bi skoraj človek mislil, da bodo zmagali sovražniki Kristusovi in njegove svete s predrago krvjo odrešene cerkve. Duhovstvo bo pa stalo trdno in odločno, in dobro ljudstvo bo se zvesto držalo duhovnov. Splošna ločitev se bo izvršila. Pšenica se bo vejala, in skedenj se bo očistil. Skrivne družbe bojo naredile mnogo škode in pogube, razun tega bodo razširjale veliko denarno gospostvo; tako, da bojo premnogi oslepljeni in otrovani po ostudni zmoti. Pa vse nič ne pomore Pohujšanja bo sicer mnogo, in gorje njim, po katerih pohujšanje pride. Dasiravno bodo nevihte grozovite, vendar ne bodo nikakor mogle omajati skale, na katero je Gospod sozidal svojo cerkev.

Zveste ovčice se bodo tesno združile in v molitvenih društvih se bodo ustavljale sovražnikom svete katoliške cerkve.“

Naj spoštovani čitatelj premisli, ali se ne vresničujejo proroške besede svetega moža v sedanjem času do pičice. Izpolnilo se je prorokovanje o preganjanju cerkve; ne dvomimo, da se tudi izpolni o zmagi in o povikšanju Kristove neveste.

Bog daj, da Slovenci dragi biser, sveto katoliško vero, zapuste tudi svojim otrokom in vnukom nedotaknjeno in neoskrunjeno. Saj se niso zastonj za njo bili vojevali naši predniki, ki naj jim bo slava in čast.

Preganjalcem redovnikov, sovražnikom Kristove neveste, sv. cerkve, in nasprotnikom Gospodovega Maziljenca, Božjega sina, klečemo pa v spominj krasne, večno resnične besede kraljevega pevca-proroka Davida, kateri v svojem II. mesijanskem psalmu tako lepo opisuje nespametne, brezvspešne boje brezbožnikov proti Bogu in njegovemu Maziljencu, ter njegovo slavno zmago nad sovražniki.

Naj navedemo doslovno po pesnik Ivan Veselovem prevodu ta znameniti in za našo dobo značilni psalm, s katerim se hočemo posloviti od spoštovanih čitateljev.

Kaj narodje snujo upor?
Kaj v zlobi mičevi razsajajo?
Prostrane zemlje kralji vstajajo,
In knezi zbirajo se v zbor,
Bogu se rogajo neumno,
In Njemu, ki ga pomazilil je:
„Okove, ki nam jih posilil je,
Razbijmo“, vpijejo pogumno.

A On, ki vlada jih z nebes,
Gospod mogočni posmehuje se;
A pride čas, da Bog maščuje se:
Da zagrmé jim do ušes
Njegove jeze grozni doni:
„Jaz sam pomazal silovitega
Sem kralja Svojega, častite Ga
Na sveti gori, na Sijoni“.

Govoril je Najviši sam,
Dejal Mi Bog je: „Sin moj pravi Si,
Rodil se danes v večni slavi Si;
Narode v dedino Ti dam,
Vlast zemске naj meje Ti bodo;
Pokoriz žezlom Si železnim jih,
Udari z mečem ostroreznim jih,
Razbij kot ilnato posodo“.

Vladarji vi, razum torej!
Sodniki zemski poučite se!
Gospoda s strahom veselite se!
Služite z grozom Mu vselej.
Spoštujte Sina, da vas brani:
Če s pota pravega udarite,
Njegovo jezo si razžarite!
Pač srečni so, katere hrani.

I. Bilc.

Pred jaslicami.

Človek.

Zakaj, o Jezus mili,
Tu v jaslicah ležiš?
Zakaj, kedo te sili,
Da v revščini medliš?

Dete Jezus.

Ljubezen čista sama
Me vedla je z višin,
Da rešim rod Adama
Okov, oblastni tmin.

Človek.

Li vreden stvor je grešni
Da mu, o večni Bog,
Postaneš angelj rešni,
Da zanj trpiš ubog?

Dete Jezus.

Oj duša, glej! človeška
Nad vse je vredna stvar:
Saj hčerka je nebeška,
Ki ne zamre nikdar!

Človek.

A duša ni ljubila
Te, Dete presveto,
Ker z grehom izgubila
Je Tebe in nebó. —

Dete Jezus.

Zgubljene da popeljem
K Očetu spet nazaj,
Zapustil sem z veseljem,
Neskončno srečni raj.

Človek.

Krilatov spev odmeva
V višavah Ti glasno;
I moja duša peva
Zahvalo ti zato:

Oj Dete, sveto Dete,
Ti nada vseh rodov,
Sprostri ročice svete
Deleči nam blagoslov!

Radoslav Silvester.

Božični praznik v Kini.

Z veseljem se spominjam praznika, ki mi je bil že v otroških letih posebno ljub, katerega pa sem moral sedaj obhajati daleč od svoje domovine, sredi kitajskega ljudstva. Bil je to praznik rojstva Gospodovega, dne 25. decembra, po kitajskem koledarju pa 16. dan 11. meseca v 8. letu vladanja cesarja Kvangsujja. Kakor bi se hotela vdeležiti tudi narava tega svetega večera, zabliščalo je o mraku na jasnem nebu nebroj zvezdic, sredi med-nje pa je priplavala kakor kraljica na prestolu mila luna. Na zemlji je vladal nekaj svečan mir in začel sem premišljati, koliko lepši pač je moral biti šele prvi sveti večer, ko je stopil Izveličar sam kakor revno dete na zemljo.

Četrť ure pred polunočjo se je oglašil misijonski zvon vabeč verne na slovesno službo. In mala cerkva je bila v najkrajšem času prenapolnjena pobožnega ljudstva. Dan poprej je ozaljšalo misijonsko osebje oltarček v cerkvi, kolikor so v to dopuščale gnotne razmere. Tla pred njim pa so bila pregrnjena z rudečimi pregrinjali; dragocenih preprog seveda misijon ni še mogel preskrbeti. Podobe križevega pota so lepšale stene tega božjega poslopja, dve kineško opravljene svetilke pa ste razsvetljevali vso notranjščino. Bolj revnotno je bilo, toda tukajšnji katoličani do tedaj niti toliko niso videli.

Malo pred polunočjo smo pričeli z običajnimi božičnimi molitvami, nato pa je začel mašnik darovati slovesno sv. mašo. Žalosten sem postal vzrši duhovnika na tolik praznik v istem mašnem oblačilu, kakor ob delalnikih. Tolažil sem se z mislijo, da je Izveličar sam že naprej oznanil revščino in trpljenje. Po evangeliju je mašnik v ginljivi propovedi vernim razložil velik pomen tega dneva. Konec svetega opravila je ostalo nekaj vernikov kar pred cerkvico okoli ognja pevačoč nabožne pesmi novorojenemu Kristu na čast. Zgodaj v jutru se oglasi v drugo misijonski zvon. In verni so se zopet vsi sešli, brez izjeme. Ob tej tihi sv. maši je prejelo 45 oseb Najsvetejše. Dan prej pa tudi 25. Nato pa je zopetna slovesna sv. maša zaključila dopoldanske slovesnosti.

Krog ene ure popoldan se je pričel skupen obed, ki se ga je vdeležilo nad 40 oseb. Če tudi sredi zime morali smo se zadovoljiti kar na prostem, saj je solnce še dosti gorko sijalo in jed se je kar najbolj prilegala vsem. In tako se je

ohranila ves čas prava, zmerna dobrovoljnost med veselimi, dovtipnimi pogovori.

Potekel pa je čas obeda in treba se je bilo zbrati na popoldansko službo božjo. V teh krajih je lepa navada, da se opravlja vsako nedeljo in praznik sv. križev pot in sicer za dekleta in žene dopoldan, za mladeniče in moške popoldan. Med molitvijo in razvedrilom nam je prijetno minil blaženi dan rojstva Gospodovega.

Na deželi tu med Kitajci obhajamo le štiri praznike s toliko slovesnostjo in ti so: Božič, Velika noč, Binkosti in Marijino vnebovzetje. Obilo dela ima misijonar res ob teh dnevih, a še več pa vžije veselja med pobožnimi novoverniki.

(Po poročilih iz Kine.)

Maksó Gross.

Na praznik sv. Štefana.

Gospod, ne štej jim tega za greh!
(Dej. apost. 7.)

Sv. Avguštin se izraža: „Svetniški godovi so zato ustanovljeni v cerkvi, da nam sobratov in sosestra vzvišenih čednosti vzbujajoč — budé našo čednost in da njihove kreposti posnemljemo v svojem življenju tudi mi.“

Danes praznujemo eden izmed redkih nam zapovedanih svetniških praznikov. In sicer koj neposreduje za praznikom, posvečenim Gospodnjemu psv. rojstvu.

Kako, da taka odlika za sv. Štefana mučenca?

Zato, ker je sv. diakon Štefan prvi izmed vseh zavednim prepričanjem dal svoje življenje za Jezusa in njegovo sv. vero. Pred njim so za Jezusa umrli nedolžni otročiči; a siloma — zavedeli se niso tega najvišjega daru.

V tem svojem umiranju je sv. Štefan pokazal izredno ljubezen do sovražnikov. — Zato naj bode to za današnje premišljevanje o ljubezni do sovražnikov.

Bode naj kakor neko darilo novorojenemu božjemu detetu. Saj nam postane na križu viseči božji Sin le za nekaj časa — v prihodnji velikonočni cerkveni dobi — sam

najsvetejši izgled, kako naj ljubimo ne le prijatelje, nego tudi sovražnike: saj umira za oboje.

*

Judje v starem zakonu so le malo poznali dolžnost ljubezni do bližnjega.

Zgodba o usmiljenem Samarijanu (Luk. 10), ki jo Jezus pripoveduje učeniku postave in po njem vsem nam, slika: kako niti jud-duhoven niti jud-levit nočeta v pomoč biti ljube roke tako potrebnemu ranjenemu judu — malomarno in slaboizgledno gresta mimo svojega sorojaka oba. Še le sovražnik judovskega ljudstva, ta tako usmiljeni Samarijan mora priti, da to stori, kar bi bila dolžnost vsakatega čutečega srca.

Še celo tako so si olajševali judovski pismouki, da so učili: „Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega neprijatelja“ (Mat. 5.) ter so razširjali tak krut uk med svojim ljudstvom, akopram ga niso bili v stanu dokazati iz besedila starega zakona.

Tako malo obzirnosti do sovražnika so torej kazali judje.

In pagani?

Ti pa še prav posebno niso hoteli spoznati tujega človeka za svojega bližnjega.

Rimljanu je bil vsak tujec neizobražen barbar ter mu usmiljenja izkazovati ni treba bilo.

O najizobraženejem vseh narodov v predkristovem času, o Grkih, pa se celo trdi, da jim je bilo vsako tuje ljudstvo barbarsko — da, celo to se pravi o njih: kako so v svoji vednostni in umetnostni oholosti barbare imenovali tudi veleslavne Rimljane.

Zato se tem paganom, ki so tako postopali do svojega bližnjega, čudili ne bomo, da jim človek — če ni bil v družbi odličen, niti ni bil človek. Svoje ostarele sužnje so namreč, ko jih rabiti niso več mogli, metali za hrano ribam v ribnjake. In nobena oblast ni več poprašala za temi izginulimi žrtvami paganske objednosti.

Tako torej z vedenjem do sovražnikov in do bližnjega sploh med judi in pagani v starih vekih.

A kaj krščanska sv. vera?

Sv. krščanske vere izglednik je pa današnji dan praznovani svetnik, sv. Stefan. Njega molitev, umirajočega pod kamenjem svojih ubijalcev, se glasi: „Gospod, ne šteji jim tega v greh!“ In ko je to izrekel, zaspal je v Gospodu“. (Dej. apost. 7.).

Vsi Gospodnji apostoli, vsi pravi učenci so goreli ljubezni do bližnjega ne le prijatelja, nego tudi sovražnika. Živenje dati za tako svoje prepričanje jim ni bila pretežka žrtev; zdela se jim je dolžnost.

Vêdli so se ob tem po besedah nad vse plemenite Gospodnje postave, ki se glasi: „Jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike; dobro storite tem, ki vas sovražijo in molite za nje, kateri vas preganjajo in krivo dolže, da bote otroci svojega Očeta, ki je v nebesih; ki pusti svoje solnce sijati nad hude in dobre in deži čez pravične in nepravične“. (Mat. 5, 44. 45.).

„Ni popolna ljubezen do bližnjega“, govori sv. Avguštin, „razun če izpolnjuje, kar Krist zapoveduje govoreč: Ljubite svoje sovražnike“. In ta isti cerkveni oče nadaljuje pišoč: „Če uči Gospodnji evangelij, da moramo ljubiti sovražnike, ni nam dan s tem svet, pač pa nam je dana s tem postava“.

Torej ni prav, če hranimo tudi le kako malenkostno jezo do bližnjega v svojem srcu. Ni prav in ni krščansko, če pustimo, da zajde solnce in srd nam še tli v notranjem. Zgoditi bi se nam vtegnilo prav kakor ob nevarnem ognju, ki žari na ognjišču. Razplini se tako zelo lahko čez ognjišče in vgonobi poslopja, vasi in obširna mesta.

* * *

Nekje je stala sloveča hiša, pozidana posebno še v to, da bi ljubeznivo sprejemala vsacega potrebnega; pred vsem vsacega bednega potnika. A do nje pride nekokrat mož, ki se je bil zameril hiše načelniku. Mesto da ga sprejme — mu vrata zapre. — Koj kmalu po tem prejme odvrnjenca list te-le vsebine: „Vi, nekedaj tako srečni slugi Gospodnji, danes slugi svojih človeških nečednosti, vi si potresate spokornega pepela na glavo, a mešate si pa ob enem v jed strup svojih strasti. Zastonj se

krotite in molite iz postelj vstajajoč po noči, če svojega bližnjega nočete poznati niti po dnevi. Lepo znate govoriti do svojega Boga, a grdo besedo odpravljate ob enem njegove otroke, sobrate si na zemlji. Bog vas ne čuje poprej, nego vi hočete čuti podpore potrebnega celo svojega sovražnika". — Te besede, dragi, si zapišimo tudi mi za vodilo svojemu bivanju na zemlji in ljubimo svoje sovražnike. — Amen.

Novo leto.

Ko je bilo dopolnjenih osem dni, dano mu je bilo ime Jezus. (Luk. 2.)

Motili bi se, ko bi mislili, kako dobro se bo godilo novorojenemu detetu Jezusu na zemlji. Ker prav danes pred tednom praznujoči njegovo rojstvo smo se spominjati morali že koj tretji dan po njegovem prihodu na svet, kako je bežal pred krutim Herodom v Egipt — bil nam je tak grenak spominj godovni dan nedolžnih otročičev.

In da ni, dragi, čula Gospodnja roka nad detejim življenjem, ne mogli bi pričeti solčnega leta v njegovem sv. imenu, kakor je pričenjamo danes in ne mogli bi si drug družemu izražati za novo leto onih krščanskih novoletnih voščil, kakor je čujemo — kamor že stopimo — danes.

Ker ima vsakedo ob novem letu voščil, spodobi se, da je tudi jaz donašam svojim vernim poslušalcem.

Kakošna naj mi bodo ta novoletna vam voščila? Nič drugačna, nego se čujejo danes tisoč ter tisočkrat vsepovsod izven božjih hramov.

Ta moja voščila tu s svetega kraja so vam torej: zdravje, zadovoljnost in dolgo življenje.

*

I-vič vsem vam želim zdravja.

Telesnega zdravja vam želim, ker sicer niste v stanu izvrševati teh dolžnosti, kakor jih ima vsak vas v svojem poklicu. Bolnik namreč je usmiljenja vreden in je velik revež na zemlji. Pazite torej, da

si po svojem zadolženju ne pokvarite telesnega zdravja. — A kolikor je duša več od telesa, toliko bolj še vam voščim v prihodnjem letu dušnega zdravja. Kaj ti pomaga rdeče lice, če se je pa duše poprijela grda gnjiloba smrtnega greha? Ta greh ti dušo razje in te sploh vsega ugonobi. Zato vam želim za novo leto milosti božje. To je tisto zaželeno ti dušno zdravje, ki se ti deli v zakramentu sv. pokore in vtrdi v sv. obhajilu. Dušno zdravi bodete v novem letu vsi, če slušate dan za dnem tega leta glasú angelja varuha, ki vam je namenjen biti v prijateljsko pomoč. Kedor vas sklene z angeljem varuhom sedaj ob začetku novega leta posebno prijaznost, zatrjam mu, da mu bo to konec leta v pristrčno veselje. Videl bo, kako je z njegovo pomočjo izpolnoval vse, kar velevalo božje, cerkvene in svetne zapovedi; kako je prav posebno še ohranil si tisto dušno belino, ki je izmed vseh nam posestev prvo in najljepše; ohranil si tisto svojost, ki najbolj prikuplja Bogu in angeljem in ljudem.

2-gič želim vam zadovoljnosti.

Ljudje so redoma zadovoljni, če so preskrbljeni z vsem tem, kar trebajo tukaj na svetu. Kmetovalec je zadovoljen, če pri dela veliko; kupec, če je skupil mnogo blagá. Vse to je dobro, res dobro za na svetu. — A vsi pa veste, da prave zadovoljnosti to vender le tudi na svetu ne rodi. Prava zadovoljnost ne biva zunaj nas in je ni v svetnem našem premoženju. Prava zadovoljnost stanuje v sredi srca: v mirni naši vesti je prava zadovoljnost doma. To zadovoljnost mirne vesti nosimo vedno seboj in ta zaklad je izmed vseh tisti, ki nas nikedar ne teži, nego nas vsak trenutek blaži. Dragoceneji ti je zaklad mirne vesti, nego da bi posestoval zaklade obeh Indij. — Prav mirna vest je bila, ki je Josipu v Egiptu ohranila zadovoljnost tudi v ječi; mirna vest je bila, ki je učinila, da ni bil strašan Danijelu levnjak. Mirna vest je, tako se bere, učinila, da je v zadnjem francoskem prevratu prespal nedolžni obsojenec vso tisto noč, preden so ga dejali bili zjutraj ob glavo. Veliko je na svetu, kamor vlečejo človeške želje; a posestva mirne vesti ne prekaše

nobena nje. Lep je zvezdnati obok v ponočnem času nad tvojo glavo; a lepši, brezprimerno lepši je oni nebes zadovoljnosti, ki se je razpel v srcu človeka, ki mu je najdragocenejši dar bila mirna vest.

3-jič vsem vam želim dolzega življenja.

Človek, ki je zdrav dušno in telesno in ki ima dobro vest, rad na zemlji živi. Čemu tudi ne? Celo tako se navadi življenja tu, da trepetom pričakuje ure, ki mu prestriže življenja nit. Prav, naj le živi; koliko pa nekateri v tukajšnjem življenju dobrega stori. In še črv v prahu se smrti boji. Naj torej živi! — A, dragi, za novoletnico vam jaz še daljšega življenja želim. Na Kanarskih otokih kažejo drevo,* ki mu starosti prisojajo več tisoč let, strme občuduje popotnik to častito rastlino. To je silna starost, a vendar vam, dragi, danes še večje starosti želim. Tisto življenje mi je namreč v mislih, koje vam slika apostol z besedo: „Večno življenje“. — V dobri svesti sem si tudi, da se vam izpolni to tretje moje voščilo v tem slučaju namreč, da se vam je obistinila moja želja v dušnem vam zdravju in o miru vesti. Ko se vam odprejo nebeška vrata za vselej; takrat vam je vresničeno tudi 3-je voščilo — večno življenje.

* * *

To, dragi, moja voščila za novo vam leto. Prišla so iz dobrega srca; zato upam, da ste jim odprli pot do srca. Saj so tudi, prepričan sem, dobra srca vas vseh.

Začenjajmo pa po milem navodu sv. cerkve to novo leto v Jezusovem imenu ter v imenu sv. družine. — Kakor se nam prihodnje spomlad, ki nam zopet ni tako daleč, naše cvetke po oknih jamejo obračati vse za solncem — tako naj bodo, poučenim nam po tej prikazni iz narave, naša srca vse to prihodnje leto vselej odprta luči Jezusovega imena. — Amen.

Leon XIII.

Bolezen in smrt.

Predno to opišemo, nekoliko črtic o tem, kako je živel Leon XIII. Ker je zadnja leta le malo spal; le kakih 4—5 ur v noči, vstajal je še le proti 9 uri. Kmalo potem je maševal. Stregel mu je njega zvesti služabnik Centra. Za zajuterk je vžival mlečno kavo, ali pa čokolado. Do ene ure so trajale avdijence. Ob 2. uri je obedoval. Vžil je juho, belo meso, sadje in malo vina z vodo. Postne dni, ob petkih in sobotah, je bila na mizi bela riba in zeljenad. Centra je stregel. Bivališče so mu bile 3 sobe in knjižnica. Po obedu si je dal brati italijanske in francoske časnike. Ob 4. uri je bral došle depeše, reševal vloge in pisma, kar je trajalo 4 ure. Vmes je molil brevir in premišljeval. Ob 9. uri je vžil juho in mehko kuhano jajce. Ob 11. uri je šel počivat. Po zmernosti je Leon dosegel visoko starost, sicer pa ga je vidno ohranjeval le Bog.

Živel je 93 let, 4 mesece in 18 dni. Kaj pravi kralj David? „Dnevi naših let — v njih je 70 in pri močnejših 80 let; in kar jih je več, težava so in bolečina.“ Obhajal je celo vrsto jubilej in l. 1898. 60-letnico mašništva. — Izpolnil je 60. l. škofovstva dne 20. febr. 1903., 3. marca 1903. pa je obhajal 25 letnico papeštva. Takrat si je nakopal nahod in katar. Ker si ni dal počitka, razrasla se je bolezen. 3. julija je pritegnila vnetica pljuč in reberne mreže z ekssudatom. Dne 6. julija je bil previden in je še potem večkrat prejel sv. obhajilo, ko se je maševalo v njegovi sobi. Dvakrat je bil te zadnje dneve operiran. Veliko je trpel, spanja ni bilo, ni mu dalo dihati, srce je pešalo. Verniki so veliko zanj molili, v Ameriki celo protestantje, v Turčiji pa tudi judje in mohamedanci. Ko je dožal to Leon, vzkliknil je: „O blažena bolezen“. Često je izjavil, da mu bode ta bolezen v smrt. A živel bi bil rad še dalje. To je tudi izrazil v pesmici, ki jo je zložil v začetku bolezni.

Cesarji in kralji, škofje in mašniki so dan za dnevom vpraševali, kako se počuti papež. Bolezen se je sedaj izhudila, sedaj se je boljšala. A dne 20. julija so hitro pešale moči in zavednost je ginevala. Bil je zelo soparen dan. Že pred poludnem se je začela agonija. Tedaj so bili poklicani vsi kardinali. Tudi vsi visoki dostojanstveniki papeževega dvora so prišli v bolniško

* Dracena Draco — Drevo orjak.

sobo. Veliki penitenciarij kard. Vannutelli je podelil papežu poslednjo absolucijo. To je bilo jako ginljivo. Papež je bil še pri polni zavednosti. Nekaj besedi je še govoril kardinalu Oregliji, ter mu je cerkev priporočil. Monsignore Bisleti izprosi od papeža blagoslova za člane papeževe antikamere, ki so bili zbrani v bližnji dvorani. Papež ga podeli ter pravi: „Questo l' ultimo vale — to je moje zadnje slovo“. Potem poda kardinalom z veliko težavo roko. Kmalu na to se onesvesti. Ob 3³⁰ uri naznani telesni zdravnik Laponi solznimi očmi, da se bliža smrt. Kard. Vannutelli kleče pri vzglavju začne moliti molitev za umirajoče; dočim so kardinal Rampolla in dostojanstveniki — do 60 oseb — klečali in bili močno ginjeni. Ko je ob 4. uri sapa zastala, naslonil je papež glavo nazaj ter je mirno zaspal v Gospodu. Bliskoma se je širila vest o smrti papeževi po Rimu in širom sveta. Zvečer so zvonili veliki zvonovi papeževe škofijske cerkve, lateranske, kakor tudi sv. Petra cerkev. V palačah rimskih velikažev zaprli so portale ali hišna vrata. To se je zgodilo tudi v palačah poslanikov. Radi imendana kraljice Margarete razobešene zastave so bile poodbrane ali zvite. Na odredbo vlade so bile odpovedane gledališčine predstave, javni koncerti in razsvetljava. Vojaštvo si je nadelo žalo gala-uniformo. Prodajalnice so bile zaprte, in na vratih so bili črno obrobljeni listi prilepljeni napisom: „Zaprto radi svetovnega žalovanja“. Prvi v naši državi je naš presvitli cesar Fran Josip svojo žalost izrazil v telegramu do pronuncija kardinala Taliani doslovno: „V hipu, ko je ves katoliški svet po vesti o smrti svojega najvišjega pastirja vtopljen v žalost, mi je posebno na tem, da Vam izražam veliko britkost, ki mi jo provzročuje ta velika izguba, in jo tako zelo občuti ves svet. Otroška ljubezen in neomejeno spoštovanje, ki sem je gojil do sv. očeta za njega življenja sledi ranjkemu v večnost. Njegov spominj bode vedno blagoslovljen in zagotovljen mu je za vse čase odličen prostor v analih naše svete cerkve“. To katoliškega vladarja vere nadahnjeni telegram. Isto so storili drugi katoliški vladarji. Da še celo drugoverski vladarji so izražali svoje sožalje. Omeniti je žalnih depeš nemškega cesarja* ter predsednika zedinjenih držav

v Ameriki. Ta je po smrti papeževi izrazil svojo najglobokejšo žalost, ter ob enem tudi žalost vseh stanovnikov te republike. Njegov državni tajnik Hay je brzojavil kard. Rampolli, da mu je predsednik naročil, naj mu sporoči najglobokejše sožalje radi izgube, ki je zadela krščanski svet. Pisal je, „da je bil ranjki po svojem vzvišenem značaju, po veliki učenosti in očaralni ljubeznivosti v kras svojem dostojanstvu. Njega vladanje je bilo najsijajnejše v zgodovini katoliške cerkve“. In to nekatolik. Tako so katoliški in nekatoliški vladarji Leonu tudi še po smrti skazovali čast.

Leon XIII. bil dne 25. julija v soboto popoldne z veliko slovesnostjo pokopan začasno v cerkvi sv. Petra.

Razni časopisi glede veljave Leona XIII. stavijo poleg Leona I. Velikega (440—461) in Gregorija I. Velikega (590—604.)

Leon še ni sicer dosegel ponovljenja cerkvene rimske države; a štetu mu je v veliko zaslugu, da je vaticanu pridobil veljavo, kakoršne poprej ni imel morda nikedar. Časnik „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ je pisala o pokojnem Leonu XIII. doslovno: „Miroljuben cerkven knez, usmiljen prijatelj revežem in zatiranim, prostodušen učenjak je zamrl z Leonom XIII. Njega ime se izrekuje daleko preko katol. krogov z izrazom odkritega spoštovanja. Našemu cesarju je bil osebni prijatelj. Med papeži, ki so vplivali na našo zgodovino, ostane Leon XIII. ena najbolj simpatičnih prikazni“.

Zdaj Leon XIII. ni več med živimi! Pero je padlo iz tresočce se roke, duh se je znebil odeje telesa, ter se je vzginil do Bogu, za čegar čast je na zemlji tolikanj delal, žrtvoval in trpel.

Leonova dela pa, Leonov izgled ter sadovi njegovega delovanja so nam ostali. Junak se vzdiguje Leon XIII. kviško nad rod pritlikovcev svoje dobe. Tudi nad velikaši sodobniki se dviguje. Z njimi je tekmoval in se bojeval. Ne le duševno jih je premagal, nego nadživel tudi telesno. Lik

je pisal o krščanskem državnem redu. Ako bi se vladarji vedli po načelih te okrožnice, ako bi nadalje državljani vpoštevali okrožnico, ki jo je Leon izdal dne 20. febr. 1890 o dolžnostih krščanskih državljanov, in ako bi se delodajalci in delalci držali opominjev v okrožnici z dne 12. maja 1891 glede delalskega vprašanja potem pač blagor človeškemu rodu, potem je razdružitev človeške družbe nemogoča stvar.

* Pozornosti vseh vladarjev si je bil Leon XIII. pridobil po znameniti okrožnici za dne 1. novembra 1885., v kateri

skala moli iz umazanih valov dobe, vsem nudeč zavetišče in rešitev, neomahljiv in nepremagljiv, kakor da so v njem vtelesene in vresničene besede: „Ti si Peter, in na to skalo zazidam svojo cerkev in peklenska vrata je ne zmorejo“.

Župnik Alojzij Kummer.

Vabilo na „Daničino“ naročbo za l. 1904.

„Danica“ je zagiedala beli dan petek 20. februarja 1903. Obiskala Vas je po obljubi v 52. številkah, kojih zadnja se vam danes nudi v roko.

Po obljubi Vam je „Danica“ to leto izkazovala velikost in lepoto katoliške cerkve ter razodela v njej čudna pota božje previdnosti. Donašala Vam je slovenskih pastirskih listov. V vezani in nevezani besedi Vam je vtrjevala ljubezen do Boga, do njegovih svetnikov, do vidnih Kristovih namestnikov: zamrlega Leona XIII. in v novo izvoljenega Pija X.

Trudila se je vžarjati Vam ljubezen in vtrjevati Vas v ljubezni do vernega slovenskega rodu in do slovenske domovine. Zato Vas je vodila tako rada v pobožno domačo preteklost nazaj in Vam v poučnih in razvedrilnih slikah stavila pred oči to, kar se je v preteklih časih godilo na vaših tleh.

Zavzemala je strogo avstrijsko stalo učeč Vas spoštovati vsako oblast.

Donašala Vam je osnutkov cerkvenih govorov nedeljo za nedeljo ter praznik za praznikom in več nego te obljubljene si načrte — tudi obširneje pridige ste brali v njej.

Ni zanemarjala bogoslovskega polja, niti raznovrstnih znanosti in umetnosti, ki so dika človeškega duha in ga vodijo do Boga.

Domačim in tujim novicam — cerkvenim ali pa zvezanim s cerkvenim življenjem

— je rada odpirala svoje predale skrbeč tem potem ohraniti domači zgodovini kar vtegne zanimati kedaj posebno še naših zamcev.

Mar jej je bilo tega, da postane nekak rodbinski list krščanstvo ljubečih slovenskih hiš. Na to je namreč merila vsa njena nabožna, poučna in tudi zabavajoča Vas tvarina.

Kako je „Danica“ zadostovala tej svoji nalogi, ni naša — nego je Vaša sodba.

Ker je pa „Danica“ to popisano Vam polje obedelujoči edin slovenski list, zanašamo se, da jej ostanete zvesti dosedanji čč. naročniki in da jej pridobivate še novih.

Ostati namreč hoče v prihodnosti, kar je bila — le vpopolnila bi rada to, kar je nepopolnega bilo. Zato jej je tudi vsem Vašim dobrohotnim svétom odprto uho.

Spravljajte jo torej list za listom. Vezan „Daničin“ letnik naj Vam leži potem v sobah na Vaših mizah. Od tod pa pogosto v roko jemljite to „Danico“: Vi, stariši, in Vaši otroci.

*

Konečno pristrčno zahvalo Vam — po Bogu nadarjenim „Daničinim“ čč. pisalcem ter pisalkam. Zahvalo Vam zato, kar ste storili letos; zahvalo Vam, da od prvega do zadnjega, od prve do zadnje hočete našemu najplemenitijemu delu zvesti ostati tudi z naprej.

Zahvalo Vam čč. naročnikom in „Daničinim“ bralcem ter bralkam.

Vsem Vam, dragi, ljubega zdravja — dušnega in telesnega — v novem 1904. letu; vsem Vam vsestranske sreče ter božjega obilega blagoslova iz nebes.

Ljubljana, 24. decembra 1903.

Tomo Zupan,

vrednik, lastnik in založnik.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrto leta 1 krono 50 vin. Zamaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.

Odgovorni vrednik, lastnik in založnik Tomo Zupan.

Tisk Dragotin Hribar-ja v Ljubljani.